

τὴν ρηθεῖσαν ἀντίδρασιν. Τὰ φυτὰ ταῦτα εἶνε τὰ ἐξῆς: Βίτεξ ἢ *Λυγὸς ὁ ἀγνός* (*Vitex agnus castus*) κ. λυγαριὰ ἢ λυγιά καὶ Λαντάνα ἢ Καμάρα (*Lantana Camara*). Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Οὐερβε-
νωδῶν (*Verbenaceae*), δὲν εἶχε δὲ γνωσθῆ μέχρι τοῦδε ἐὰν εἶδη τῆς οἰκογενείας
ταύτης ἐγκλείουσι τινὰ τῶν ἀνωτέρω γλυκοσιδῶν.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: *Μεταπλασμοὶ ὀνομάτων ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ*, ὑπὸ κ. Σ. Μενάρδου.

ΧΗΜΕΙΑ. — *Εὐαίσθητος ἀντίδρασις ἀλδεϋδῶν*, ὑπὸ κ. Κ. Δ. Ζέγγελη.

Αἱ ἀλδεϋδαὶ εἶναι σώματα εὐοξειδωτα καὶ ζωηρᾶς χημικῆς δράσεως ἐν γένει ὡς ἐκ τούτου παρέχουν πλῆθος ἀντιδράσεων. Ἡ ἀνίχνευσις αὐτῶν καὶ εἰς ἐλάχιστα ἔχνη ἐπιβάλλεται εἰς πλείστας περιστάσεις, καὶ μάλιστα ἢ τῆς μυρμηκικῆς ἀλδεϋδης ἢ φορμαλεϋδης, εἰς περιστάσεις καθ' ἃς συμπαράγεται κατὰ τὴν παρασκευὴν ἄλλων σωμάτων εἰς ἔχνη, ὡς λ. χ. τὴν κετόνην ἢ τὸ οἰνόπνευμα, ἢ τὴν διατήρησιν τροφί-
δτε ἡμῶν, φορμαλδεϋδῆ προστίθεται εἰς ἐλάχιστα ποσὰ λόγῳ τῆς ἀντισηπτικῆς αὐτῆς
ιδιότητος πρὸς διατήρησιν, ὅπως εἰς τὸ γάλα, τὸ κρέας κττ.

Μέθοδοι ἀνίχνευσεως αὐτῆς ἔχουν προταθῆ πολλαί, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος ἐρευ-
νητῆς προτιμᾷ ἄλλην ἐκάστοτε, καθ' ὅσον οὐδεμία ἐξ αὐτῶν παρέχει καθ' ὅλας τὰς
περιπτώσεις πλήρως ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ὑστεροῦσα εἴτε εἰς εὐαίσθησιαν
εἴτε εἰς ἀπλότητα. Πρὸς τούτοις δὲν εἶναι καὶ πᾶσαι μέθοδοι γενικαὶ ἢ καθίστανται
ἤχιστα εὐαίσθητοι εἰς ἀλδεϋδας συνθετωτέρας ἢ ἀρωματικᾶς ἢ ἀλδεϋδοπνεύματα.

Μία γενικὴ μέθοδος εἶναι καὶ ἡ ἀναγωγὴ ἀμμωνιακοῦ διαλύματος νιτρικοῦ
ἀργύρου, τὴν ὁποίαν ὁ Tollens κατέστησεν εὐαίσθητοτέραν διὰ προσθήκης καυστι-
κοῦ ἀλκάλους¹.

Ἡ ἀντίδρασις οὐχ ἦττον αὕτη διὰ τὴν φορμαλδεϋδην, ἐνθα παρουσιάζει τὴν
μεγίστην αὐτῆς εὐαίσθησιαν, δὲν δεικνύει ἀσφαλῶς ἀναγωγὴν εἰς ἀραιώσιν μείζονα
τοῦ 1 : 10.000, εἰμὴ μετὰ πάροδον ὥρων, ὅτε ὅμως καὶ ἐν τῷ σκότει παραυσία ὀργα-
νικῆς τινος οὐσίας παράγεται ἢ αὐτὴ μελάνωσις. Ἐντεῦθεν ἡ γενικὴ αὕτη ἀντίδρα-
σις δὲν χρησιμοποιοεῖται πολὺ, ἀλλὰ προτιμῶνται ἄλλαι πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς φορμα-
λδεϋδης ἢ καὶ τῶν λοιπῶν ἀλδεϋδῶν.

Εὐρισκόμενος εἰς σειρὰν τινὰ ἐρευνητῶν εἰς τὴν ἀνάγκην ταχείας ἀνίχνευσεως
τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς καὶ εἰς ἐλάχιστα ἔχνη ἐπεζήτησα μήπως πρὸς τοῦτο ἡδυνά-

¹ TOLLENS, *Berich. d. d. ch. Gesellschaft*, 14, 1881, σ. 1950, 15, 1882, σ. 1635, 1828

μην νὰ χρησιμοποιήσω τὴν εὐαίσθητον ἀντίδρασιν τῆς ἀμμωνίας, εὐαίσθητοτέραν πάσης ἄλλης γνωστῆς, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐτῶν ἀνεκοίνωσα¹, τοὔτεστι παρουσίᾳ ἀτμῶν ἀμμωνίας σχηματισμὸν κατόπτρου εἰς πυκνὸν διάλυμα νιτρικοῦ ἀργύρου περιέχον ὀλίγην φορμαλδεϋδην.

Πράγματι σχετικαὶ ἔρευναι μοὶ ἔδωσαν ἐνδιαφέροντα καὶ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς ἀνιχνεύσεως τῆς ἀμμωνίας ἔχει ὡς ἐξῆς:

Περιαλείφομεν τὸν πυθμένα ἢ καὶ τὰ τοιχώματα μικροῦ ποτηρίου μὲ διάλυμα περιέχον ἀνά ἓν κυβ. ἐκ. διαλύματος νιτρικοῦ ἀργύρου 20% καὶ τῆς οὐσίας πρὸς ἔλεγχον. Καλύπτομεν δι' αὐτοῦ ἀνεστραμμένον μικρὸν καψίον ἐκ πορσελλάνης, εἰς τὸ ὁποῖον προσεθέσαμεν δύο-τρεῖς σταγόνας πυκνῆς ἀμμωνίας. Ἐντὸς διαστήματος μικροτέρου τοῦ ἐνὸς λεπτοῦ σχηματίζεται εἰς τὸν πυθμένα καὶ τὰ τοιχώματα τοῦ ποτηρίου καθρέπτῆς ἐκ μεταλλικοῦ ἀργύρου ἀργυρομέλας, ἐὰν ἡ ποσότης τῆς ἀλδεϋδης εἶνε ὅπως δῆποτε ἀξία λόγου.

Ἐὰν πρόκειται μόνον περὶ τῆς παρουσίας ἀλδεϋδης εἰς ἐξόχως ἐλάχιστα ἴχνη, λ. χ. κατωτέρας τοῦ 1 : 10.000, τότε ἐργαζόμεθα ὡς ἀκολούθως.

Τὸ διάλυμα τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ ὑπὸ ἔλεγχον ὑγροῦ θέτομεν ἐντὸς σωλῆνος δοκιμαστικοῦ (διαμ. 15-20 χλμ.) καὶ τὸ στόμιον αὐτοῦ φράσσομεν ἐλαφρῶς μὲ βάμβακα, τοῦ ὁποῖου τὸ κατώτερον μέρος διεθρέξαμεν διὰ 2-3 σταγόνων πυκνῆς ἀμμωνίας. Ἡ ἀπόστασις τούτου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ ἦτο εἰς τὰ πειράματα ἡμῶν περὶ τὰ 10-12 ἑκατοστόμετρα.

Ἀναλόγως τῆς εἰς ἀλδεϋδην περιεκτικότητος σχηματίζεται ἐντὸς 2-10 λεπτῶν κατ' ἀρχὰς μὲν κύκλος σαφῆς κατροπτικοῦ ἀργύρου ἢ μέλας, ὅστις βαθμηδὸν ἐπεκτείνεται καθ' ὄλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ κάτω.

Ἐὰν ἡ ἀντίδρασις δὲν γίνη ἐντὸς δέκα λεπτῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀρνητικῆ, ἢ νὰ γίνη ἐκ παραλλήλου μὲ τυφλὸν πείραμα, καθ' ὅσον μετὰ πάροδον μιᾶς ἢ καὶ πλείον ὥρας εἶναι δυνατὸν νὰ προσβληθῇ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ διαλύματος τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ ἄνευ τῆς παρουσίας ἀλδεϋδης ὑπὸ τῆς ἀμμωνίας μόνῃς σχηματιζομένου κατ' ἀρχὰς λευκοῦ ταχέως καφεχρόου καθισταμένου δακτυλίου ἐξ ὀξειδίου τοῦ ἀργύρου.

Εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα ἐκθέτομεν τ' ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἀντιδράσεως εἰς διαφόρου ἀραιότητος διαλύματα καὶ διαφόρους ἀλδεϋδας κττ.

Παραθέτομεν σειρὰν τοιούτων δοκιμαστικῶν παρατηρήσεων.

Φορμαλδεϋδη. — Διάλυμα 1 : 10.000. — Ἐντὸς 2-3 λεπτῶν σαφῆς κύκλος ἐκ μεταλλικοῦ ἀργύρου, ἐντὸς 8 λεπτῶν μελάνωσις εἰς ἀρκετὸν βάθος.

¹ *Comptes Rendus*, 173, 1921 p. 153.

Φορμαλδεύδη. — Διάλυμα 1 : 20.000. — 'Ο κύκλος εμφανίζεται εντός 3-4 λεπτῶν' καθίσταται σαφής εντός 5 λεπτῶν.

Διάλυμα 1 : 50.000. — 'Εμφανίζεται εντός 5 λεπτῶν, καθίσταται σαφής εντός 7'.

Διάλυμα 1 : 100.000. — ὁμοίως.

Διάλυμα 1 : 200.000. — 'Εμφανίζεται μετὰ 5'-6', καθίσταται σαφής εντός 8'-9'.

Διάλυμα 1 : 500.000. — 'Εμφανίζεται μετὰ 5' - 6' καθίσταται σαφής εντός 10'.

Διάλυμα 1 : 1.000.000. — Μετὰ 5 λεπτά εμφανίζεται κύκλος ἐκ λευκοῦ θολώματος, ὅστις ἄρχεται μελανοῦμενος μετὰ 8' - 9' καὶ καθίσταται σαφής μέλας μετὰ 10' - 11'.

'Οξεικὴ ἀλδεῦδη Εἰς διάλυμα 1 : 1000. — εμφανίζεται σαφής ἀντίδρασις εντός 4', εἰς διάλυμα 1 : 5000 εντός 5' - 6'.

Βεζανλδεῦδη C_6H_5COH . Εἰς διάλυμα 1 : 1000 σαφής ἀντίδρασις εντός 5'.

Κιναμωμικὴ ἀλδεῦδη. $C_6H_5CH=CH.COH$ Εἰς διάλυμα 1 : 1000 σαφής ἀντίδρασις εντός 8' Βανιλίνη. Κρυστάλλια τινα προστιθέμενα εἰς τὸ διάλυμα τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου ὡς ἄνω μελανοῦνται ἑλαφρῶς εντός 5'.

δ. γλυκόζη (σταφυλοσάκχαρον) Εἰς διάλυμα 1 / 1000 ἀντίδρασις σαφής εντός 8'.

δ. γαλακτόζη ὁμοίως.

λακτόζη (γαλακτοζάκχαρον) ὁμοίως.

Εἰς διάλυμα ὑπόθερμον (40° - 50° ἢ ἀντίδρασις τῶν σακχάρων τούτων γίνεται πολὺ ταχύτερον.

Καλαμοσάκχαρον οὐδεμία ἀντίδρασις.

'Ακετόνη (acetone). Εἰς διάλυμα 1/20 οὐδέν.

'Ακράτος σχηματίζει εντός 5 - 6' κερამέρυθρον ἴζημα ἐξ ὀξειδίου τοῦ ἀργύρου.

Οὔρα περιέχοντα σακχάρων 5⁰/₁₀₀ παρέχουν τὴν ἀντίδρασιν σαφῆ εντός 8'.

Οὔρα ἐλεύθερα σακχάρου οὐδέν.

Διάλυμα ἀμύλου πυκνοῦ οὐδέν.

'Όσον ἀφορᾷ τὴν ἀνίχνευσιν τῆς φορμόλης εἰς τὸ γάλα, αὕτη πρέπει ν' ἀνιχνεύεται μετ' ἀπόσταξιν ὡς ἐξῆς. Εἰς 200 κ. ἐκ. γάλακτος προστίθενται σταγόνες τινες θειικοῦ ὀξεος (1 : 3) ἀποστάζεται καὶ λαμβάνονται τὰ πρῶτα 40 κυβ. ἐκ. τοῦ ἀποστάγματος· ἢ ἀντίδρασις εἶνε σαφής καὶ ὅταν προσετέθῃ ἀλδεῦδη κατ' ἀναλογίαν 1 : 400.000.

'Εκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι· ἢ ἀντίδρασις αὕτη εἶναι εὐαισθητοτέρα πάσης ἄλλης καὶ ἐφαρμόζεται εἰς ὅλας τὰς ἀλδεύδας ὡς καὶ τὰ ἀλδεῦδοσάκχαρα, ὅσον δὲ ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὴν ἀνίχνευσιν τῆς φορμόλης εἰς ἐλάχιστα ἴχνη, ὅπως παρίσταται συχνὰ ἀνάγκη νὰ γίνεταί, ὅπως εἰς τὸ γάλα κλ, ὑπερτερεῖ πάσης ἄλλης εἰς ἀπλότητα ὡς καὶ εὐαισθησίαν, ἣτις φθάνει τὰ ὄρια (1 : 1.000.000 μέρη) τῆς εὐαισθησίας ὑδροχημικῶν ἀντιδράσεων.

'Η ἐξήγησις τῆς εὐαισθησίας ταύτης τῆς ἀντιδράσεως παρέχει ἐκ πρώτης ὄψεως δυσχερείας καὶ φαίνεται ὡσεὶ ἀντικειμένη πρὸς γνωστὰ χημικὰ γεγονότα.

Κατὰ τὰ γνωστὰ ἀραιὰ ἀμμωνία προστιθεμένη εἰς ὅπωςδήποτε πυκνὸν διάλυμα νιτρικοῦ ἀργύρου σχηματίζει ἴζημα βαθέως καφέχρουν ἐξ ὀξειδίου τοῦ ἀργύρου, ὅπερ μόνον εἰς περίσσειαν ἀμμωνίας ἀναδιαλύεται καὶ ἀποτελεῖ τότε τὸ κλασσικὸν ἀμμωνιακὸν διάλυμα τοῦ ἀργύρου, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται ὑπὸ τῶν ἀλδευδῶν πρὸς μεταλλικὸν ἄργυρον.

Εἰς τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν ἡ ἀμμωνία ὡς ἀέριον ἐνεργεῖ εἰς ἴχνη ἐπὶ πυκνοτάτου διαλύματος ἀργύρου καὶ τοῦτο ἀνάγεται παρουσίᾳ ἀλδευδης ἀμέσως πρὸς μεταλλικὸν ἄργυρον, χωρὶς προηγουμένως, ὡς ἀνεμένετο, νὰ σχηματισθῇ ὀξειδίου ἀργύρου, ἀφοῦ ἀραιοτάτη ἀμμωνία ἐπιδρᾷ ἐπὶ πυκνοῦ διαλύματος νιτρικοῦ ἀργύρου.

Τοῦτο ἐξηγεῖται ὡς ἔπεται. Ἡ ἀεριώδης ἀμμωνία κατ' ἀρχὰς προσβάλλει τὴν ἐπιφάνειαν μόνην τοῦ διαλύματος τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐλαχίστη ποσότης αὐτῆς εἶναι ἀρκετὴ ἵνα ἀναδιαλύσῃ τὸ σχηματισθησόμενον τὴν πρώτην στιγμὴν ὀξειδίου ἀργύρου, σχηματίζεται ὅθεν ἀμέσως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ζώνη λεπτοτάτη ἀμμωνιακοῦ διαλύματος, ὅπερ ἀμέσως τῇ παρουσίᾳ ἀλδευδης ἀνάγεται.

Ὅτι ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ὀρθὴ ἐπέστην καὶ δι' ἄλλων ἀναλόγου φύσεως ἀντιδράσεων, ἅς κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον ἔκαμα μὲ ἀμμωνίαν.

Γνωστὸν ὅτι ὀλίγη ποσότης ἀμμωνίας προστιθεμένη εἰς διάλυμα χαλκοῦ, καταβυθίζει κατ' ἀρχὰς ὕδροξειδιον χαλκοῦ. ὀλίγον δὲ πλεονέκτα ἀναδιαλύει τοῦτο πρὸς σύμπλοκον βαθυκύανον ἄλας. Ἐκθέτοντες ἄνω σωλήνος δοκιμαστικοῦ περιέχοντος ἡραιωμένον διάλυμα θεικοῦ χαλκοῦ βάμβακα ἐμποτισθέντα εἰς ἀμμωνίαν παρατηροῦμεν μετ' ὀλίγα λεπτὰ ὅτι, ἐνῶ σχηματίζεται ἴζημα βραδέως καταπίπτον πράσινον ἢ κυανοπράσινον ὕδροξειδίου, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν σχηματίζεται χαρακτηριστικὴ ζώνη βαθυκύανος διαυγῆς ἐκ τοῦ συμπλόκου διαλυτοῦ ἀμμωνιακοῦ ἄλατος.

Ἐπίσης εἰς διάλυμα ἀραιὸν στυπτηρίας διὰ χρωμίου κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ἐνεργοῦντος, πρὸς τῇ σχηματισμῷ ὕδροξειδίου πράσινου ἴζηματος παρατηροῦμεν καὶ σχηματισμὸν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν λεπτοτάτης κυανιζούσης ζώνης ἐκ συμπλόκου ἄλατος ἀμμωνιακοῦ.

Ἡ εὐαισθησία τῆς ἀντιδράσεως ὀφείλεται πρὸς τούτοις καὶ εἰς καταλυτικὴν ἐνεργειαν τοῦ τὸ πρῶτον ἀποβαλλομένου ἀργύρου, ὅστις ἐνεργεῖ κατ' ἀνάλογον τρόπον, καθ' ὃν καὶ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν φωτογραφικῶν πλακῶν προκαλῶν τὴν ἀναγωγὴν τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ περὶ αὐτὸν εἰς ποσὰ ἀνώτερα τῶν δυναμένων ν' ἀναχθῶσιν ὑπὸ τῆς περιεχομένης ποσότητος φορμόλης. Οὕτω εἰς δύο διάφορα πειράματα εἰς ποσὸν φορμόλης 0,025 γρ. δυνάμενον θεωρητικῶς ν' ἀναγάγῃ 0,18 γραμ. ἀργύρου ἀνήχθησαν ἐν τῇ σκότει καὶ ἐντὸς 10' 0,33 γραμ. καὶ εἰς ποσὸν 0,125 γρ. ἀνήχθησαν 1,30 γρ. Πραγματικῶς οὐχ ἦττον ἢ ἀναλογία τοῦ πράγματι ἀναγομένου ὡς πρὸς τὸ θεωρητικῶς ὑπὸ τῆς φορμόλης δυνάμενον ν' ἀναχθῇ εἶνε ἀσυγκρίτως

μεγαλύτερα τῆς προκυπτούσης ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν, καθ' ὅσον μόνον μέρος τῆς περιεχομένης φορμόλης, τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὴν ἀνωτέραν ζώνην, ἐνεργεῖ.

Ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπίτευξις μεΐζονος εὐαισθησίας εἰς χημικὰς ἀντιδράσεις, τοὔτεστι ἐπενεργείας ἀερίου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας διαλύματος, πρὸς ὃ ἀντιδρᾷ τὸ ἀέριον, δύναται βεβαίως νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς ἄλλας χημικὰς ἀντιδράσεις καὶ χρησιμοποιηθῇ γενικώτερον. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐκτελοῦμεν σχετικὰ πειράματα μὲ ἱκανοποιητικὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. — Ἀραβικὰ λείψανα ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους,* ὑπὸ κ. Γ. Σωτηρίου.

Ὁ κ. Καμπούρογλου ἐν ἀξιολόγῳ ἐργασίᾳ του, δημοσιευθεῖση ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ Σαρακηνοὶ ἐν Ἀθήναις» (Ἐστία, φύλλ. 14ης Ἰουλίου-25ης Σεπτεμβρίου 1928) ἐξέφερε γνώμην, ὅτι ἐγένετο ἐπιδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ μερικὴ ἐγκατάστασις αὐτῶν ἐν τῇ πόλει περὶ τὸ ἔτος 943 μ. Χ. Τὴν περὶ ἀραβικῆς ἐπιδρομῆς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν γνώμην του ταύτην ὁ κ. Καμπούρογλου στηρίζει εἰς στιχῆρόν τι χρονικόν ὑπὸ τύπον «Θρήνου», ἐκδοθὲν τῷ 1881 ὑπὸ Δεστούνη ἐκ κώδικος τῆς Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης Πιερουπόλεως καὶ ἀποδοθὲν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου εἰς τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν τοῦ 1456. Ὁ κ. Καμπούρογλου ἀναλύων λεπτομερῶς τὴν μεσαιωνικὴν ταύτην πηγὴν ὑποστηρίζει, ὅτι ὁ «Θρήνος τῶν Ἀθηνῶν» ἀνάγεται εἰς βυζαντινοὺς χρόνους καὶ ὅτι πρόκειται περὶ ἀραβικῆς ἐπιδρομῆς, ἣν περιέγραψεν ὁ μεταγενέστερος στιχουργὸς ἔχων ὑπ' ὄψιν του χρονικόν τι συγχρόνου τῶν συμβάντων Ἀθηναίου, οὗτινος μάλιστα παρενόησε καὶ τοπογραφικοὺς τινὰς ὄρους.

Χωρὶς νὰ θέλω νὰ συζητήσω τὴν θέσιν τοῦ κ. Καμπούρογλου καὶ νὰ εἰσέλθω εἰς ἀνάλυσιν τοῦ «Θρήνου τῶν Ἀθηνῶν» λαμβάνω ταύτην ὡς εὔστοχον ὑπόθεσιν διαφωτίζουσιν γλυπτὰ τινὰ μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν, καθαρῶς ἀραβικὰ λείψανα, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὁποίων πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐστράφη ἡ προσοχὴ ξένων ἐπιστημόνων.

Ὁ Strzygowski κυρίως εἰς τὸ βιβλίον του περὶ Ἀμίδης (Διαβερκῆρ) ἐν Μεσοποταμίᾳ (Max v. Berchem καὶ J. Strzygowski, Amida, Heidelberg, 1910), ἀφιερώνει ἐν κεφάλαιον (σελ. 365-376: Hellas und Mesopotamien) διὰ τὸν εἰς τοὺς μεσαιωνικοὺς ναοὺς τῆς Ἑλλάδος συναντῶμενον ἐπὶ ἀναγλύφων καὶ κεραμο-

* Ἀνεκινώθη κατὰ τὴν συνεθρίαν τῆς 4ης Ἀπριλίου.